

Κοίμηση της Θεοτόκου: Η Μητέρα όλων των μητέρων. του Πρωτοπρεσβύτερου Αλεξάνδρου Schmemmann.

Τον Αύγουστο η Εκκλησία τιμά το τέλος της επίγειας ζωής της Παρθένου Μαρίας, το θάνατό της, την κοίμησή της όπως είναι πια γνωστή και σε αυτή τη λέξη περικλείονται το όνειρο, η ευλογία, η ειρήνη, η ηρεμία και η χαρά.

Δεν γνωρίζουμε λεπτομέρειες για τις συνθήκες της κοίμησης της Παναγίας, της Μητέρας του Κυρίου. Διάφορες ιστορίες και διηγήσεις, γεμάτες αγάπη και τρυφερότητα διασώθηκαν μέχρι τις μέρες μας από την εποχή της πρώτης Εκκλησίας, ακριβώς όμως λόγω της ποικιλότητάς τους, δεν είμαστε υποχρεωμένοι να υποστηρίξουμε την «ιστορικότητα» καμιάς από αυτές.

Με τη γιορτή της Κοιμήσεως η μνήμη και η αγάπη της Εκκλησίας επικεντρώνονται όχι στην ιστορικότητα και πραγματικότητα του γεγονότος, την ημέρα και τον τόπο όπου αυτή η μοναδική γυναίκα, η Μητέρα όλων των μητέρων συμπλήρωσε την επίγεια ζωή της. Όπου και όποτε και αν συνέβη, η Εκκλησία αντίθετα τονίζει την ουσία και το νόημα του θανάτου της, μνημονεύοντας τον θάνατο αυτής της οποίας ο Υιός, σύμφωνα με τη

χριστιανική μας πίστη, νίκησε το θάνατο, αναστήθηκε εκ των νεκρών και υποσχέθηκε σε μας την τελική ανάσταση και τη νίκη της αιώνιας ζωής.

Ο θάνατός της ερμηνεύεται με τον καλύτερο τρόπο μέσα από την εικόνα της Κοιμήσεως που τοποθετείται στα προσκυνητάρια των εκκλησιών μας εκείνη την ημέρα, ως το κέντρο της όλης γιορτής. Η Μητέρα του Θεού έχει πεθάνει και βρίσκεται ξαπλωμένη στο νεκροκρέβατο. Οι απόστολοι του Χριστού είναι συγκεντρωμένοι γύρω της και πάνω ψηλά, στο κέντρο, βρίσκεται ο Χριστός, ο οποίος κρατά στα χέρια του τη Μητέρα του, ζωντανή και αιώνια ενωμένη μαζί του. Εδώ βλέπουμε μαζί το θάνατο και αυτό που ξεπεράστηκε με τον συγκεκριμένο θάνατο της Θεοτόκου: όχι το διχασμό αλλά την ένωση· όχι τη λύπη αλλά τη χαρά και κυρίως όχι το θάνατο αλλά τη ζωή. «Εν τη γεννήσει την παρθενίαν εφύλαξας, εν τη κοιμήσει τον κόσμον ου κατέλιπες Θεοτόκε...», ψάλλει η Εκκλησία ατενίζοντας αυτή την εικόνα.

Μου έρχονται στο μυαλό τα λόγια του βαθύτερου και πιο ωραίου ύμνου που απευθύνεται στην Θεοτόκο: «Χαίρε, αυγή μυστικής ημέρας!» (Ακάθιστος Ύμνος). Το φως που εκχύνεται από την Κοίμηση προέρχεται ακριβώς από αυτή την ατελεύτητη, μυστική ημέρα. Μελετώντας αυτό το θάνατο και βλέποντας αυτό το νεκροκρέβατο καταλαβαίνουμε ότι πλέον δεν υπάρχει θάνατος, ότι το γεγονός του θανάτου ενός προσώπου έγινε γεγονός ζωής, είσοδος εκεί όπου βασιλεύει η ζωή. Αυτή που έδωσε τον εαυτό της ολοκληρωτικά στο Χριστό, που τον αγάπησε μέχρι τέλους, συναντιέται μαζί του μπροστά στις λαμπρές πύλες του θανάτου και τότε ο θάνατος μετατρέπεται σε ευφρόσυνο συναπάντημα, η ζωή θριαμβεύει, η χαρά και η αγάπη κυριαρχούν πάνω σε όλα.

Για αιώνες η Εκκλησία ατενίζει και εμπνέεται από το θάνατο εκείνης που στάθηκε η μητέρα του Ιησού, που έδωσε ζωή στο Σωτήρα και Λυτρωτή μας, που έδωσε τον εαυτό της ολοκληρωτικά σ' εκείνον μέχρι το τέλος, μένοντας μόνη κάτω από το σταυρό. Μελετώντας την Κοίμησή της η Εκκλησία ανακαλύπτει και βιώνει το θάνατο όχι πλέον ως φόβο και τρόμο και τέλος, αλλά λαμπρή και αυθεντική αναστάσιμη χαρά «Εν τη γεννήσει σου σύλληψις άσπορος, εν τη κοιμήσει σου νέκρωσις άφθορος...». Εδώ, σ' ένα από τους πρώτους ύμνους του όρθρου της γιορτής, βλέπουμε να εκφράζεται η ουσία αυτής της χαράς: «νέκρωσις άφθορος». Ποιό είναι όμως το νόημα αυτής της αντίθεσης των λέξεων; Κατά την Κοίμηση της Θεοτόκου, αποκαλύπτεται σε

μας και γίνεται δική μας χαρά όλο το ευφρόσυνο μυστήριο αυτού του θανάτου, διότι η Παναγία, η Παρθένος Μαρία είναι μια από μας.

Αν θάνατος είναι ο φόβος και η θλίψη του χωρισμού, η κάθοδος στην απαίσια μοναξιά και το σκοτάδι, τότε τίποτα από όλα αυτά δεν τα συναντούμε στο θάνατο της Παναγίας, αφού η Κοίμησή της, όπως και ολόκληρη η ζωή της ήταν συνάντηση, αγάπη, κίνηση προς το αμάραντο και άδυτο φως της αιωνιότητας και είσοδος μέσα σ' αυτό. Η τελεία αγάπη «έξω βάλλει τον φόβον», γράφει ο Ιωάννης ο Θεολόγος, ο ευαγγελιστής της αγάπης (Α' Ιωάν. δ' 18). Συνεπώς δεν υπάρχει φόβος στην άφθορο και αθάνατο κοίμηση της Παρθένου Μαρίας. Εδώ, ο θάνατος κατέρρευσε εκ των ένδον, απαλλάχτηκε από όλα αυτά που τον γεμίζουν με τρόμο και απελπισία. Ο ίδιος ο θάνατος μετατρέπεται σε θρίαμβο ζωής. Ο θάνατος γίνεται «αυγή μυστικής ημέρας». Γι' αυτό η γιορτή δεν έχει καθόλου πόνο, νεκρώσιμους θρήνους και θλίψη, αλλά μόνο φως και χαρά. Είναι σαν να πλησιάζουμε τις θύρες του δικού μας αναπόφευκτου θανάτου και ξαφνικά τις βρίσκουμε ορθάνοικτες, γεμάτες φως από τη νίκη που πλησιάζει, από την ανατολή της βασιλείας του Θεού που είναι εγγύς.

Στη λάμψη αυτού του ασύγκριτου εόρτιου φωτός, σ' αυτές τις αυγουσιάτικες μέρες που ο φυσικός κόσμος φτάνει στο αποκορύφωμα της ομορφιάς του και γίνεται ύμνος δοξολογίας και ελπίδας, σημείο του ερχομού ενός άλλου κόσμου, αντηχούν τα λόγια από τους ύμνους της Κοίμησης. «Νενίκηνται της φύσεως οι όροι εν σοι, παρθένε άχραντε· παρθενεύει γαρ τόκος, και ζωήν προμνηστεύεται θάνατος. Η μετά τόκον παρθένος και μετά θάνατον ζώσα, σώζοις αεί, Θεοτόκε, την κληρονομίαν σου» (Ωδή θ').

Ο θάνατος δεν είναι πια θάνατος. Ο θάνατος καταυγάζεται από την αιωνιότητα και την αθανασία. Ο θάνατος δεν είναι πια διχασμός αλλά ένωση, όχι λύπη αλλά χαρά, όχι ήττα αλλά νίκη. Αυτό λοιπόν γιορτάζουμε την ημέρα της Κοίμησης της πανάχραντης Μητέρας, αληθινή προτύπωση και πρόγευση και σκίρτημα χαράς για την ανατολή της μυστικής και ατελεύτητης ημέρας.